

Maciej Orkan-Łęcki

Litera w literaturze. O "Żywych kamieniach" Berenta, Jerzy Paszek, "Ruch Literacki" nr 6 (1975) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 19/3 (61), 218

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ OPACKA Anna, OPACKI Ireneusz: Ruch konwencji: szkice o poezji romantycznej. "Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego", Katowice 1975, ss. 208, zł 14.-

Zbiór szkiców połączonych trzema zespołami problemów: pierwszy - to uytuowanie twórczości Józefa Dunin-Borkowskiego w ciągu historycznoliterackim oraz próba określenia jej miejsca w całości tendencji artystycznych XIX w.; drugi - dotyczy konwencji poetyckich wpisanych w konkretne organizmy literackie; trzeci zaś - bada ruch konwencji, problematykę jej dynamiki. Autorzy pojmują konwencję jako swoiste, wywiedzione z określonej zasady, ruchliwe wewnętrznie "pole wzorcowych możliwości". Przedstawiono też zagadnienie ruchu konwencji wewnątrz utworu, tj. dialog toczony przez różne wzorce bądź ich elementy tworzące zamknięty układ specyficzny dla konkretnego utworu. Dokonanie poetyckie ujęte zostało jako indywidualna konfiguracja przejętych z tradycji elementów konwencji.

BP/61/61

M.M.

/II/ PASZEK Jerzy: Litera w literaturze. O "Żywych kamieniach" Berenta. "Ruch Literacki" 1975 nr 6 s. 467-478.

Artykuł jest uzupełnieniem studium Mariana Des Logesa o instrumentacji głoskowej "Żywych kamieni". Autor zwraca uwagę na powtarzanie się obrazów, w których dominują spółgłoski wargowe, w szczególności "b" i "p". Analiza licznych przykładów pozwala, w jego opinii, wyciągnąć wniosek, że w powieści tej powtarzalność motywów tematycznych i pojedynczych obrazów dźwiękowych - zbudowanych na paralelizmach głosek wargowych - prowadzi do powstawania synestezji, w której spółgłoski "b" i "p" sugerują i wyznaczają kształty kolisty, kuliste i owalne. U swych podstaw mają one najczęściej odpowiedni sygnał semantyczny (wyraz "pycha" czy "wypukły"), zdarzają się również przykłady (pulchra putrida - kobieta - Babilonia wielka) sygnałów tych pozbawione. W tych ostatnich cała powieść wraz z jej sekwencjami aliteracyjnymi opartymi na głosekach "b" i "p", służy jako kontekst wyjaśniający.

BP/61/62

M.O.-Ł.